

Türkiye’de Gazetecilik Eğitimi: Lisans Müfredat Programları Karşılaştırması

Journalism Education In Turkey: Comparison of Undergraduate Curriculum Programmes

Murad KARADUMAN*
Betül AKBULUTGİLLER**

Öz

Gazeteci, haber ve bilgi kaynağına hızlı bir şekilde ulaşan ve bu kaynaklardan edindiği bilgi ve haberleri okurlara sunma işini üstlenen ya da bir gazete veya derginin hazırlanmasında ve çıkarılmasında görev alan; kısaca olayları, olguları, gerçekleri topluma aktaran kişidir. Ülkemizde açılan gazetecilik programlarının genel olarak hedefi, olayların neden-sonuç ilişkilerini, kişiler ve olaylar arasındaki bağlantıları analiz edebilen, olayları verilen teorik derslerden yararlanarak medyanın bir ürünü haline getiren ve bunları yaparken aldığı bilgiyi manipüle etmeden yansıtabilen, bunun yanı sıra verilen uygulamalı derslerle teknik ve bilgi düzeyi yüksek mezunlar vermektir. Ayrıca gazetecilik mesleğinde entelektüel bir arka plana da ihtiyaç duyulmasından dolayı bu bağlamda bölümün ders programlarına sosyoloji, siyaset, psikoloji ve felsefe gibi yakın disiplinlerden yararlanılarak farklı dersler eklenmektedir. Türkiye’de iletişim fakülteleri ve bu fakültelerde eğitim vermek üzere açılan gazetecilik bölümleri gün geçtikçe artmaktadır. Bu şekilde bir artışın bir taraftan sektörde karşılığı olup olmadığı, diğer taraftan da eğitim kalitesini nasıl etkilediği ve oluşan yoğunluğun ders programlarındaki yansımaları tartışma konusu olmaktadır. Bu bağlamda bazı fakülteler uygulamalı derslere ağırlık vererek gazetecilik eğitim programı gerçekleştirirken, bazı fakülteleri ise teorik derslerin daha yoğunlukta olduğu bir programla eğitim vermektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki gazetecilik eğitiminin nasıl uygulandığı ve bölümün ders programlarında müfredat olarak nasıl bir yol izlendiğini belirlemektir. Çalışma kapsamında Türkiye’de devlet üniversitelerindeki iletişim fakültelerinde bulunan lisans düzeyindeki gazetecilik bölümlerinin müfredat programlarının incelemesi yapılarak, uygulamalı ve teorik derslerin ağırlıkları; disiplin dışı farklı derslerin yoğunluğu ve Türkiye’de gazetecilik bölümlerinde okutulan programların tutarlılığı ele alınacaktır. Araştırmada veriler, tarama ve doküman analizi yöntemiyle elde edilecektir. Ayrıca gazetecilik bölüm başkanlarıyla derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Medyanın hızla geliştiği ve dönüştüğü günümüzde, gazetecilik eğitimi veren bölümlerin bu dönüşüme karşılık verip vermediği de çalışmanın araştırma konularındandır.

Anahtar Kelimeler: Gazetecilik Eğitimi, Medya, Ders Programları, Müfredat Karşılaştırılması.

Abstract

Journalist is the person who access the source of news and information quickly, undertakes the mission of presenting the news and information obtained from such sources to the readers, or takes part in preparation of issuance of a newspaper or magazine; shortly, he/she is the one who transmits the truth to the public. General target of journalism programmes opened in our country is to produce graduates who can analyse the cause-effect relationships of events and the connections between people and events, who can transform the events into a media product by benefiting from the theoretical lectures and reflect the information without manipulating it, and who has a high level of knowledge and know-how thanks to the practical lectures. Moreover; as the profession of journalism requires an intellectual background, the programmes should include different lessons benefiting from closer disciplines such as sociology, politics, psychology, philosophy. In Turkey, communication faculties and journalism departments are established increasingly in order to provide education. It is a matter of debate whether such increase has an equivalent in the sector, how it can affect the quality of education, and the reflections of the intensity on programmes. In this context, while some faculties focus on practical lectures during providing journalism education, some faculties provide more theoretical education programmes. The aim of this study is to determine how the journalism education is in Turkey, and what kind of a method is followed in terms of curriculum in programmes. Within the scope of the study, curriculum programmes of journalism departments in undergraduate departments in communication faculties of state universities in Turkey will be examined, and intensity of practical and theoretical lectures, density of off-discipline programmes and coherence of programmes studied in journalism departments in Turkey will be handled. In the research, data will be obtained by means of scanning and document analysis. Additionally, the in-depth interviews were conducted with the heads of Journalism departments. In today’s world, in which media develops and changes rapidly, the potential of journalism departments to respond to such change is among the subjects of the study.

Key words: Journalism Education, Media, Programmes, Curriculum Comparison.

* Yrd.DoçDr. Akdeniz Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, mkaraduman@gmail.com

** Arş.Gör. Akdeniz Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik bölümü, ak_bulut@hotmail.com

Giriş

İletişim Fakülteleri'nde gazetecilik eğitimi verilen lisans düzeyindeki teori ve uygulamaya yönelik derslerin ağırlıklarının ve işlenme biçimlerinin müfredat içinde nasıl olması gerektiğine ilişkin farklı görüşler ve uygulamalar bulunmaktadır. Dünyadaki örneklerde, gazetecilik eğitiminin teorik ya da uygulama ağırlıklı olduğu gibi farklılıklar dikkat çekmektedir. Türkiye'de ise basın yayın yükseköğretim kurumlarının iletişim fakültelerine dönüşümüyle başlayan süreçte teorik ve uygulamalı derslerin çoğunlukla dengeli olduğu görülmektedir. Bununla beraber; "teorinin kalesi" ya da "uygulamanın kalesi" şeklinde nitelendirilebilecek bazı fakülteler bu genellemenin dışındadır.

Şüphesiz bu görüş ayrılıkları İletişim Fakülteleri'nin ders müfredatının daha çok medya sektörünün talepleri ve ihtiyaçları doğrultusunda mı, yoksa fakültelerin kendi belirlediği hedefler ve üniversite eğitiminin gerektirdiği ahlaki sorumluluk çerçevesinde mi olması gerektiği yönündeki tartışmaları sürekli gündemde tutmuştur. Ancak ne şekilde tartışılırsa tartışılsın akademik eğitimin amacı, piyasanın ihtiyaçlarına göre işgücü yetiştirmek değil, kendi akademik düzeyine uygun donanımlı insanlar yetiştirmek olmalıdır (Yıldırım, 2006: s. 123).

Ülkemizdeki devlet üniversitelerindeki Gazetecilik Bölümlerinin ders içeriklerini inceleyen bu çalışmanın amacı, bu bölümlerin ders programlarında uygulama ve teorik derslerin yoğunluğunu ortaya koymak, müfredat değişikliklerinde izlenen yolları belirlemek ve böylelikle Türkiye'deki gazetecilik eğitime ilişkin bir durum saptaması yapmaktır. Bunun araştırılması için tarama ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca derinlemesine görüşme yapılmıştır.

Çalışmanın örnekleme; Türkiye'de gazetecilik eğitimi veren devlet üniversitelerinin iletişim fakültelerinin gazetecilik bölümleridir. Bu kapsamda öncelikle, devlet üniversitesi olarak bünyesinde İletişim Fakültesi gazetecilik bölümü bulunduran üniversiteler belirlenmiştir. Sonrasında, ders programları inceleneceği için; faal olarak öğrenci alımı yapan üniversiteler ve II. öğretimi olanlar saptanmıştır.

Ayrıca Gazetecilik Bölümlerinin başarı sıralamasını görebilmek için ve üniversiteler arasında öğrenci alımı puanları bakımından nasıl bir farklılık olduğunu belirlemek için; 2016-2017 yılının Gazetecilik Bölümü taban puanları, normal ve ikinci öğretim olarak baz alınmıştır.

Çalışmada gazetecilik bölümüne öğrenci alımı yaptığı belirlenen 20 üniversitenin 2016-2017 yılının güz ve bahar dönemi ders programları incelenmiştir. Araştırmanın sınırlandırılabilmesi için sadece zorunlu dersler incelemeye alınmıştır. Dersler, teorik ve uygulama dersi olarak, sınıflar halinde ayrı ayrı ele alınmıştır.

Derslerin okutulduğu sınıflar üniversitelere göre farklılıklar gösterebilmektedir. Buradaki kıstas; o dersin tüm gazetecilik bölümleri içinde en çok kaçınıcı sınıfta okutulduğudur. Buna ek olarak bazı dersler, bazı üniversitelerde seçmeli ders olarak okutulmaktadır. Ancak bir üniversitede bile zorunlu ders olarak okutulan dersler, çalışmanın kapsamına alınmıştır.

Araştırmada, ders programlarının yoğunluklarını incelemek için, programlarda yer alan genel kültür dersleri, alansal, uygulamalı, kuramsal, iletişimle ilgili ve diğer dersler kategorilere ayrılarak grafikler halinde gösterilmiştir. Buna göre, her sınıfın kendi içindeki ders yoğunluğunu belirlemek için, ayrı ayrı grafikler belirlenmiştir. Bunun dışında yine 4 sınıfın da aynı anda ders programlarının yoğunluklarının yer aldığı grafik, inceleme kapsamında yer almıştır.

Çalışmada ayrıca gazetecilik bölüm başkanlarına soru formunun e-posta yoluyla gönderilmesi yoluyla tam yapılandırılmış derinlemesine görüşme yapılmıştır. Soru formu gönderilen 20 bölüm başkanından 6'sı görüş bildirmiştir.

Bu çalışma, gazetecilik mesleği eğitiminin ülkemizde nasıl yapılandırıldığını ve uygulandığını ortaya koyma amacını taşımaktadır.

Literatür

Gazetecilik Eğitimin Tarihsel Arka Planı

ABD'de üniversite düzeyinde ilk gazetecilik eğitimi, 1893 yılında Pennsylvania Üniversitesi'ne bağlı olarak Wharton School of Business bünyesinde Joseph French Jonson tarafından başlatılmıştır. Üniversite düzeyinde gazetecilik eğitimi Willard G. Bleyer tarafından 1905 yılında Amerika Wisconsin Üniversitesi'nde ortaya çıkmış ve girişimin etkisiyle de ilk ayrı gazetecilik okulu, 1908'de gazete sahibi Walter Williams'ın dekanlığında kurulan Missouri Üniversitesi Gazetecilik Okulu olmuştur. 1912 yılında ise, Columbia Üniversitesi Pulitzer Gazetecilik Okulu, New York yayıncılık dünyasının desteğini alarak gazetecilik eğitimine başlamıştır. Ayrıca bu alandaki ilk lisansüstü eğitim ise yine 1912 yılında Columbia Üniversitesi'nde yer almıştır. Söz konusu tarihten günümüze kadar endüstrinin gelişimiyle orantılı olarak gazetecilik okullarının sayısı sürekli olarak artmış ve artmaya da devam etmektedir. İlk başlarda gazetecilik eğitimi, eski ve tecrübeli gazetecilerin haber toplama ve yazım, fotoğraf çekimi ve basım-dağıtım, sayfa tasarımı gibi teknik konulardaki derslerle devam etmiştir. Daha sonra iletişim alanının bir akademik disiplin olarak kabul edilmesiyle de, 1920'lerde Chicago Okulu akademisyenleri (Cooley, Mead ve Dewey) tarafından iletişim, toplumsal bir bilim alanı olarak geliştirilmiştir (Aktaran; Yıldırım, 2009: s. 106). Bu şekilde geliştikten sonra teknolojinin de gelişmesiyle birlikte, iletişim adı altında fakülte ve yüksekokul hatta lise düzeyinde okullar açılmıştır.

Kıta Avrupa'sında ise, ABD'nin tersine, hem meslek profesyonellerinin ve hem de akademik çevrelerin gazeteciliğin yükseköğretimin bir alanı olması konusundaki olumsuz tavırları, nedeniyle gazetecilik eğitimi daha geç başlamıştır. Avrupa'da gazeteciliğin usta çırak ilişkisi gibi, mesleğin yapılış sırasında öğrenilmesi gerektiği görüşü hâkimdi. Bu nedenle daha çok gazeteciliğe ilişkin akademik faaliyetler siyasal ve sosyal bilimler bağlamındaki araştırmalar şeklinde ortaya çıkmıştır. Ancak II. Dünya Savaşı sonrası gazetecilik uygulamaları yavaş yavaş müfredatta yer almıştır (Aktaran; Yıldırım, 2009: s. 107). Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra gazetecilik alanı geliştiği için, gazetecilik eğitiminin verildiği yerler de önem kazanmıştır.

Türkiye'de ise, gazetecilik eğitime ilişkin ilk çabalar Cumhuriyet Dönemi'nin ilk on yılına uzanmakla birlikte, bu alanda ilk eğitim kurumunun açılışı 1950 yılında olmuştur. Bu nedenle, yarım yüzyılı aşan bir tarihe sahip olan iletişim eğitimi veren kurumların gelişimi, medya sektörüne bağlı olarak sürekli dönüşmüştür. Bu anlamda, 1950 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü (gazetecilik eğitimi), 1965'te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan (iletişim eğitimi) iletişim fakültelerine uzanan tarihsel süreçte, gazetecilik eğitimi veren kurumlar belli aşamalardan geçerek bugünkü durumunu almıştır (Dağtaş, 2003: s. 149). Başlangıçta ülkemizde iki üniversitede verilen gazetecilik eğitimi, 1970'li yıllarda beşe çıkmış ve bugünkü Ankara, İstanbul, Marmara, Ege ve Gazi Üniversiteleri'nde İletişim Fakülteleri'nin temelleri atılmıştır. 1975 yılından itibaren Eskişehir'de başlayan yeni bir oluşum, bugünkü Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'nin kurulmasını sağlamıştır. 1982 yılında yürürlüğe giren YÖK Yasası ile birlikte; Ankara, İstanbul, Marmara, Ege ve Gazi Üniversiteleri Basın Yayın Yüksek Okulları adı altında, üniversitelerin rektörlüklerine bağlanarak, tek-tip eğitime başlanmıştır. 1992 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce çıkarılan 3837 sayılı yasa ile söz konusu Basın-Yayın Yüksek Okulları İletişim Fakülteleri'ne dönüştürülmüş ve Eskişehir'de Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi ile Konya'da Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi kurulmuştur. 1990'lı yılların içinde pek çok devlet ve vakıf üniversitelerinde iletişim

fakültelerinin kurulmasıyla birlikte, bugünkü konuma ulaşılmıştır. Ayrıca, üniversite dışında iletişim eğitimi veren çeşitli özel kuruluşların yaşama geçirildiği de görülmüştür. (Tokgöz, 2003: s. 9). Ancak bu kadar çok eğitim veren kuruluş açıldığı için, buna bağlı olarak da mezun öğrenciler için istihdam sorunu ortaya çıkmıştır.

Neyse ki, 1990'lı yılların başında özel televizyon ve radyoların yayın hayatına girmesiyle bu sektörlerde istihdam açığı oluşmuştur. Bu talep doğrultusunda yeni iletişim fakültelerine ve bölümlere ihtiyaç duyulmuştur. Ayrıca özel akademi/eğitim kurumları ve kurslarla sektörün ihtiyaçları karşılanmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren hem kamu, hem de özel üniversitelerin iletişim fakültelerindeki artış, bu fakültelerden mezun olan öğrenci sayısına da yansımış, buna karşılık sektörün mezunlara istihdam yaratamaması sonucu mezun olan öğrenciler ya işsiz kalmış ya da başka sektörlere yönelmiştir. Ayrıca sektöre ara eleman yetiştiren ve sayıları günden güne artan iki yıllık meslek yüksekokulları ve iletişim meslek liseleri de sektörün eğitilmiş insan gücünü karşılamıştır (Korkmaz, 2012: s. 12).

Bütün dünyada artık en önemli güç ya da başka bir deyişle dördüncü güç haline gelen medya ve çalışanları, aynı anda milyonlarca insanı etkileme özellikleri ile artık neredeyse endişe verici bir duruma gelmişlerdir. Bu gücün içinde yer alan gazeteciler, radyocular, televizyoncular, kısacası medya sektöründe çalışan herkes sistemin kalbini oluşturmaktadır. Eğitim almakta olan veya almış medya çalışanlarının nasıl bir eğitim alması gerektiği, meslek etiği, teknoloji bilgisi, hukuki, ekonomik, politik sorunlar gün geçtikçe çığ gibi büyümekte ve sorunlar çözülemez bir boyuta gelmektedir. Medya sektöründe mevcut tüm sorunların belki de en önemlilerinden biri insan faktörüdür. Yeterli eğitimi almamış, donanımları eksik medya çalışanları sorunlara çare bulmak bir yana, sorunlarla boğuşamaz bir hale gelmektedir (Kandemir, 2007: s. 98).

Gazetecilik Eğitimi İle İlgili Yaklaşımlar ve Tartışmalar

Tüm dünyada ve Türkiye'de gazetecilik ve iletişim eğitimi sorunları teknolojinin gelişmesinin de etkisiyle gün geçtikçe artmakta ve çeşitlenmektedir.

Bu sorunların en belirgin olanı, medya sektörünün beklentileri ile fakültelerin yaklaşımları arasındaki fark ve istihdam sorunu olarak görünmektedir. Bunun dışında da verilen eğitime ve akademik personele ilişkin niteliksel sorunlar, alandan gelen akademik personelin sayısal yetersizliği ve bu yetersizliğin alan dışından akademisyenlerle kapatılması eğilimi ile pratiğe ilişkin imkânların sınırlılığı gibi sorunların varlığı görünmektedir. Bu gibi sorunlar, tüm iletişim fakültelerinin ortak gündemini oluşturmakla beraber, yeni açılan ve genellikle akademi ve medyanın nispeten gelişkin olduğu merkez şehirlerin uzağındaki taşra üniversitelerde daha yoğun bir şekilde hissedilmektedir. Yeni İletişim Fakültesi ve gazetecilik bölümlerinin açılma hızı göz önünde bulundurulduğunda, bu durum, yakın bir zamanda merkez şehirlerin yerleşik iletişim fakültelerinden daha fazla mezun vermesi, geniş bir işsiz iletişimci topluluğunun varlığı anlamına gelmektedir (Laçiner, 2014: s. 89). Ayrıca İletişim Fakülteleri'nin hem sayıca fazla olması hem de bu fakültele her yıl fazlaca kontenjan açılması yine bu konuda göz önünde bulundurulması gereken sorunlardan biridir. Bu durum hem öğrenci açısından hem de öğretim elemanı açısından birtakım sorun ve sıkıntıları da beraberinde getirmektedir (Gezgin, 2005: s. 3). Elbette ki, öğrencilerin fazla olması, iyi bir eğitim verilmesi noktasında ciddi sorunlar meydana getirmektedir. İletim Fakülteleri'nde eğitim alan öğrencinin, fotoğraf makinesi, kamera, bilgisayar gibi teknik araçlara, bu araçları kullanabilmek için de gazete, televizyon ve radyo gibi alanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrenci sayısının artmasına bağlı olarak, bu araçların ve alanların paylaşımı, her öğrencinin öğrenmesi için yeterli imkân sağlanabilmesi sorun oluşturmaktadır.

İletişim Fakülteleri'nin sağlam bir disiplin eğitimi vermesi gerekmesinin yanı sıra, bir diğer ciddi sorun da mezunlarına yabancı dil bilgisini gereği kadar verememesidir. İyi bir

iletişimci ve iyi bir gazeteci olmanın ilk şartlarından biri iyi bir yabancı dil bilmektir. Ayrıca artık günümüzde sadece bir yabancı dili iyi bir şekilde bilmek yetmemekte, buna artı olarak başka dillere de ihtiyaç duyulmaktadır. Yabancı dil bilenler meslekte tercih edilebilir bir noktada kendilerini bulabilirken, yabancı dil bilmeyenlerinse, aynı noktaya gelmeleri için çok daha fazla çaba göstermeleri gerekebilmektedir. Pek çok yönetici için yetkin bir yabancı dil bilgisi, tercih nedeni olurken bu noktada iletişim fakültesi mezunları geride kalmaktadır (Arık, 2007: s. 30). İletişim Fakülteleri'ndeki eğitimin kalitesiyle ilgili problemler aslında yaşadığımız coğrafyadan eğitime düşen payla da ilgilidir. Bugün iletişim fakültelerinin karşı karşıya kaldığı sorunlar eğitime ayırdığımız bütçeyle, hükümet politikalarıyla, üniversite yerleştirme sınavıyla, YÖK'ün uygulamalarıyla, öğretim üyelerinin motivasyonları ve yaşadıkları ekonomik sıkıntılarla, liselerde verilen eğitimle vs. birçok bileşenin ortaklaşa sergilediği bir sonuca işaret etmektedir (<http://bianet.org/bianet/medya/139902-iletisim-egitiminin-hali> Arık ve Bayram, 26 Temmuz 2012).

Terkan ve Balcı'ya göre, iletişim eğitimi ve gazetecilik eğitiminin nasıl olması gerektiği konusu, bireysel düzlemde ortaya konulan bir takım önerilerle çözülecek gibi görünmemektedir. Bugün eğitime ilişkin sorunlar ve eğitim politikalarındaki aksaklıklar, bu konuda kendini sorumlu hisseden akademisyenler için her zaman bir sorun alanını oluşturmaktadır (Terkan ve Balcı, 2007: s. 42).

İletişim Fakülteleri'nden; savaş, diplomasi, insan hakları, bilim, eğitim ya da spor gibi farklı alanlara hâkim bir şekilde mezun olmanın zorluğu kabul edilebilir bir gerçektir. Bu durum, iletişim fakültelerinin işlevini eksik yapmasından dolayı değil; aksine öğrencilerini temel disiplinlerle donatması ve sağlam temele sahip öğrencilerin kişisel ilgileri doğrultusundaki alanlara yönelerek uzmanlaşabilmelerine imkân sağlamak içindir. Bu noktada akademi dışı kurumlar, bahsedilen tematik alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla fakülte eğitimini tamamlayıcı bir nitelik arz edecek şekilde eğitim vermektedir. Dolayısıyla akademi dışındaki kurumlar eliyle verilen gazetecilik eğitimleri, kurumların nasıl bir gazeteci istedikleri hakkında bilgi vermektedir. Bu durum fakülte ve sektör kurumları tarafından verilen eğitimlerin birbirini tamamladığını ve böylelikle iki kurum arasında hem bilgi ve deneyim paylaşımının arttığını, hem de iş birliğinin geliştiğini göstermektedir (Ezber ve Sayar, 2016: s. 81).

Her ne kadar gazetecilik eğitimi üzerine yapılan tartışmalar sınırlı ise de, nasıl bir gazetecilik eğitimi sorusuna ve iletişim alanındaki sorunlara karşı duyarlı olan akademisyenler tarafından cevap arandığı ortadadır. Ancak, nasıl bir gazetecilik eğitimi sorusuna cevap bulmanın güçlüğü dikkate alındığında, gazetecilik eğitiminin temel amacının ne olduğunu sorgulayarak bir değerlendirme yapmak, daha iyi bir yaklaşım gibi görünmektedir (Terkan ve Balcı, 2007: s. 42). Ancak sayıları günden güne artan iletişim fakülteleri yapılandırılırken bu soruya ne ölçüde cevap verildiği tartışma konusudur.

Gazetecilik Eğitiminin ve Gazetecilik Mesleğinin Gereklere

İletişim ve gazetecilik alanında yükseköğretimin tarihi 1940'lı yıllara kadar uzanmaktadır. Gazetecilik eğitimi uygulamalı eğitimle iç içe olduğu için birçok ülkede gazeteciliğin bir eğitim dalı olması pek de hoş karşılanmamıştır. Ancak sosyal bilimlerde araştırma ve uygulamalar yapan Harold Lasswell ve Lazarsfeld gibi bilim adamları iletişim ve gazetecilik eğitiminin oluşmasında önemli katkıda bulunmuştur. Avrupa ve Amerika'da 1940 yıllarında temeli atılan gazetecilik eğitimi zamanla sosyal bilimlerin bünyesinden çıkıp ayrıca bir bilim dalı olmuştur (Çakın ve Narmamatova, 2015: s. 19). Aslında ilk olarak iletişim eğitimi gazetecilik eğitimi ile başlamış, daha sonra iletişim fakültelerinde ile meslek yüksekokullarında Halkla İlişkiler ve Reklamcılık-Tanıtım ve Radyo Televizyon Sinema Bölümleri okutulmaya başlanmıştır.

Gazetecilik eğitimine yönelik müfredatın oluşturulmasına yönelik genel bir çerçeve sunan bir girişim, Avrupa Gazetecilik Eğitimi Birliği'nin Estonya'nın Tartu şehrinde düzenlediği toplantıda ortaya çıkan ve gazeteciler için beceri ve hedeflerini içeren Tartu Deklarasyonu'dur. Buna göre gazetecilerin eğitim sonrasında kazanacağı beceriler şu şekilde sıralanabilir:

- Gazetecilik içinden toplumsal rol ve gelişmeleri yansıtmak,
- İlgili konu ve bakış açılarını, belli araç ya da farklı ortamın belirli kamu ve üretim araçlarını bulmak,
- Gazetecilik işini planlamak ve örgütlemek,
- Alışılmış haber toplama teknikleri ve araştırma yöntemlerini kullanarak hızla enformasyon toplamak,
- Asıl enformasyonu seçmek,
- Gazeteciliğin gereklerine uygun bir şekilde enformasyonu yapılandırmak,
- Enformasyonu uygun bir dil ve etkin bir gazetecilik biçimi kullanarak sunmak,
- Birçok farklı konularda (siyaset, psikoloji, ekonomi, sosyoloji) bilgi sahibi olmak,
- İyi fotoğraf çekimi için doğru ayarlamaları yapabilmektir.

Ayrıca gazetecilik eğitimi üzerine yapılan tartışmaların bir diğer vurgusu ise, her ülkedeki medya sistemlerinin gazetecilik kültürlerinin geniş oranda farklılık gösterse bile, gazetecilik eğitimi altında karşılaşılan zorlukların dünya genelinde aynı olduğundan konuya ilişkin küresel bir yaklaşımın faydalı olabileceğidir (Yıldırım, 2012: s. 437). Gazetecilik öğrencisi bu şekilde sıralanan bilgilerin kazanımının dışında, mezun olduktan sonra ve gazetecilik mesleğini icra etmeye başladıktan sonra yine uyması gereken kurallar bulunmaktadır.

Gazetecinin doğru davranış kuralları şu şekilde sıralanabilir(T.C. Milli Eğitim Bakanlığı-MEGEP, 2008: s. 9):

Haber- yorum: Salt haberle yorum ve görüş ayrımı açık yapılmalı, okurun ve izleyicilerin neyin haber, neyin yorum olduğunu kolayca seçebilmesini sağlamalıdır.

Fotoğraf- görüntü: Fotoğraf veya görüntünün güncel olup olmadığı açık biçimde belirtilmeli, canlandırma görüntülerde de bu, seyircinin fark edebileceği şekilde ifade edilmelidir.

Haber- ilan (reklam): Haber ve yorum metinleri veya görüntüleri ile ilan- reklam amaçlı metinlerin ayrımı hiçbir karışıklığa yer vermeyecek şekilde yapılmalıdır.

Yargı: Hazırlık soruşturması sırasında soruşturmayı zaafa uğratan, yönlendiren tarzda haber verilmesinden kaçınılmalıdır.

Çocuk: Çocuklarla ilgili suçlarda ve cinsel saldırılarda sanık, tanık ya da mağdur olsun, 18 yaşından küçüklerin isimleri ve fotoğrafları yayınlanamaz.

Cinsel saldırılar: Cinsel Saldırıları mağdurlarının fotoğrafları, görüntüleri veya kimlikleri, açık kamu yararı olmadıkça yayınlanamaz.

Kimlik veya Özel Durum: Açık kamu yararı olmadıkça ve olayla doğrudan ilgisi, bağlantısı bulunmadıkça, bir insanın davranışı veya işlediği suç, onun ırkına, milliyetine, dinine, cinsiyetine, cinsel eğilimine, hastalığına yahut fiziksel, zihinsel özürli olup olmamasına dayandırılmaz. Kişinin bu özel durumu, alay, hakaret, önyargı konusu yapılamaz.

Bunlardan başka; sağlık konusunda sansasyondan kaçınılmalı insanları umutsuzluğa veya sahte umutlara sevk edecek yayın yapılmamalıdır kararlarla ve yayınlarla ilgili önyargı, kuşku yaratacak her cinsten kişisel hediye ve maddi menfaat reddedilmelidir. Ayrıca gazeteci ve yayın organı, her ne nedenle ve her ne biçimde olursa olsun, taraf olmadıkları bir olaydaki konumlarını kamuoyuna açıkça belirtmelidir. Bunlara ek olarak, özel hayatın kamuya açılan kesiti mutlaka konuyla doğrudan ilgili olmalı veya ilgili kişinin özel hayatının onun kamusal faaliyetlerini de etkileyip etkilemediği gözetilmelidir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı-MEGEP, 2008: s. 10). Gazetecilik meslek ilkeleri büyük oranda benzerlik göstermektedir. Belirlenen ilkeler, meslek etiğine uygun kodlar içerse de yol göstericiliği bakımından yetersiz kalabilmektedir. Eksik, birbiriyle çelişen, ucu açık ilkelerin yarardan çok zararı olmaktadır. Örneğin, etik ilkelerde kamu yararı söz konusu olduğunda bazı etik ilkelerin göz ardı edilebileceği ibaresi yer almaktadır. Oysa 'kamu yararı' bütünüyle açık ve belirgin bir kavram değildir. Burada gazetecinin faydacı etik anlayışıyla, toplam fayda hesabı yapması beklenir. Kısıtlı zamana sahip gazetecilerin bu hesabı yapması çok kolay olmayabilir. Bu durumda gazeteci, kamu yararı ilkesinin ardına gizlenerek, etik ilkeleri ihlal etmekte sakınca görmeyebilir. Ayrıca siyasiler de kamu yararı ilkesini kullanarak zaman zaman gazetecilere müdahale edebilmektedir (Erimli, 2014: s. 28).

Yöntem

Türkiye'deki İletişim Fakülteleri'nin Gazetecilik Bölümlerinin ders programlarını inceleyen bu çalışmada veriler, tarama ve doküman analizi yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırmanın varsayımı fakültelerdeki ders programlarında ders yoğunluklarının orantısız olduğu ve bu konuda bir tutarlılık oluşturulmadığıdır. Çalışmanın örneklemini Türkiye'de eğitim veren iletişim fakülteleri gazetecilik bölümleridir. Buna ek olarak ilgili bölümlerin bölüm başkanlarına derinlemesine görüşme soru formu yollanmıştır. 6 bölüm başkanı bu formdaki soruları yanıtlarak görüşlerini aktarmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular aşağıda başlıklar halinde sıralanmıştır:

Türkiye'deki devlet üniversitelerindeki İletişim Fakülteleri (Gazetecilik Bölümü bulunanlar)

Aşağıdaki tabloda Türkiye'deki devlet üniversitelerindeki İletişim Fakülteleri ve buldukları şehirler sıralanmıştır. Bu tabloda; gazetecilik bölümü bulunan iletişim fakülteleri, öğrenci alımı yapıp yapılmadığına bakılmaksızın tamamı gösterilmiştir. Öğrenci alımı yapan üniversiteler ise Tablo 2'de ayrıca gösterilmiştir.

Tablo 1: Türkiye'deki devlet üniversitelerindeki İletişim Fakülteleri (Gazetecilik Bölümü bulunanlar) (<http://www.tuhid.org/yerli-iletisim-fakulteleri.html>)

1.	Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi (Bolu)	19.	İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi (Malatya)
2.	Adnan Menderes Üniversitesi İletişim Fakültesi (Aydın)	20.	İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi (İstanbul)
3.	Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi (Antalya)	21.	Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi (Trabzon)
4.	Aksaray Üniversitesi İletişim Fakültesi (Aksaray)	22.	Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesi (Kastamonu)
5.	Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi (Eskişehir)	23.	Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi (İzmit)
6.	Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi (Ankara)	24.	Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi (İstanbul)
7.	Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi (Erzurum)	25.	Mersin Üniversitesi İletişim Fakültesi (Mersin)

8.	Bozok Üniversitesi İletişim Fakültesi (Yozgat)	26.	Munzur Üniversitesi İletişim Fakültesi (Tunceli)
9.	Bülent Ecevit Üniversitesi İletişim Fakültesi (Zonguldak)	27.	Mustafa Kemal Üniversitesi İletişim Fakültesi (Hatay)
10.	Cumhuriyet Üniversitesi İletişim Fakültesi (Sivas)	28.	Muş Alparslan Üniversitesi İletişim Fakültesi (Muş)
11.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İletişim Fakültesi (Çanakkale)	29.	On Dokuz Mayıs Üniversitesi İletişim Fakültesi (Samsun)
12.	Çukurova Üniversitesi İletişim Fakültesi (Adana)	30.	Ömer Halis Üniversitesi İletişim Fakültesi (Niğde)
13.	Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi (İzmir)	31.	Pamukkale Üniversitesi İletişim Fakültesi (Denizli)
14.	Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi (Kayseri)	32.	Sakarya Üniversitesi İletişim Fakültesi (Sakarya)
15.	Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi (Elazığ)	33.	Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi (Konya)
16.	Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi (Ankara)	34.	Süleyman Demirel Üniversitesi İletişim Fakültesi (Isparta)
17.	Gaziantep Üniversitesi İletişim Fakültesi (Gaziantep)	35.	Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi (Uşak)
18.	Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi (Gümüşhane)		

Türkiye'deki devlet üniversitelerindeki İletişim Fakülteleri (Lisans Düzeyinde Gazetecilik Bölümü bulunup faal olarak eğitim verenler)

Tablo 2'de Türkiye'de devlet üniversitelerinden Gazetecilik Bölümlerine faal olarak öğrenci alan İletişim Fakülteleri verilmiştir. Çalışma, Gazetecilik Bölümlerine faal olarak öğrenci alımı yapan fakülteler üzerinden, ders programları incelenerek yapılmıştır. Bu kapsamda 20 adet İletişim Fakültesi incelemeye alınmıştır. Bunlardan 19 tanesi Gazetecilik Bölümü, yalnızca bir fakülte (Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi) Basın Yayın Bölümü'dür. Ancak bu bölüm de Gazetecilik Bölümü'yle ilgili olduğu için inceleme kapsamına alınmıştır.

Tablo 2: Türkiye'deki devlet üniversitelerindeki İletişim Fakülteleri (Lisans düzeyinde Gazetecilik Bölümü bulunup faal olarak eğitim verenler)

1.	Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi (Bolu)	11.	İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi (İstanbul)
2.	Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi (Antalya)	12.	Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi (Trabzon)
3.	Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi (Eskişehir)	13.	Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesi (Kastamonu)
4.	Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi (Ankara)	14.	Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi (İzmit)
5.	Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi (Erzurum)	15.	Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi (İstanbul)
6.	Cumhuriyet Üniversitesi İletişim Fakültesi (Sivas)	16.	Mersin Üniversitesi İletişim Fakültesi (Mersin)
7.	Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi (İzmir)	17.	On Dokuz Mayıs Üniversitesi İletişim Fakültesi (Samsun)
8.	Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi (Kayseri)	18.	Sakarya Üniversitesi İletişim Fakültesi (Sakarya)
9.	Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi (Ankara)	19.	Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi (Konya)
10.	Gaziantep Üniversitesi İletişim Fakültesi (Gaziantep)	20.	Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi (Uşak)

Gazetecilik Bölümü 2.öğretimi olan İletişim Fakülteleri

Gazetecilik Bölümü 2. öğretimi olan İletişim Fakülteleri aşağıdaki tabloda verilmiştir. Ülkemizde devlet üniversitesi kapsamında 9 adet ikinci öğretimi bulunan Gazetecilik Bölümü olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3: Gazetecilik Bölümü 2.öğretimi olan İletişim Fakülteleri

1.	Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi (Antalya)	6.	Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesi (Kastamonu)
2.	Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi (Erzurum)	7.	Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi (İzmit)
3.	Cumhuriyet Üniversitesi İletişim Fakültesi (Sivas)	8.	Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi (Konya)
4.	Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi (İzmir)	9.	Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi (Uşak)
5.	Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi (Kayseri)		

Gazetecilik Bölümü taban puanları (2016-2017)

Tablo 4'te 2016-2017 dönemine ait Gazetecilik Bölümü (N. Ö.) taban puanları verilmiştir. Tabloya göre 398,802 puanla en üst sırayı Ankara Üniversitesi almış, en alt sırada ise 295, 552 puanla Kastamonu Üniversitesi yer almıştır. Puanlar incelendiğinde en alt sıradaki puan ile en üst sıradaki puanın arasında 100 puandan fazla fark vardır. Ayrıca diğer üniversiteler arasında da fazlasıyla puan farklılıkları görülmektedir.

Tablo 4: Gazetecilik Bölümü taban puanları (N. Ö.) (2016-2017)(<http://gazetecilik-bolumu.taban-puanlari.com/>)

Üniversite	Bölüm (N. Ö.)	En Küçük Puan
Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	398,802
İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	396,464
Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	381,302
Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	371,883
Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	369,311
Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	352,883
Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	345,881
Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi	Basın Yayın Bölümü	342,255
Sakarya Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	336,404
Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	328,087
Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	326,778
Mersin Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	325,658
Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	319,785
On Dokuz Mayıs Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	319,408
Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	310,986
Gaziantep Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	307,747
Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	304,976
Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	303,661
Cumhuriyet Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	300,486
Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	295,552

Tablo 5'e göre, 331, 540 puanla en üst sırada Akdeniz Üniversitesi, en alt sırada ise, 283,082 puanla Cumhuriyet Üniversitesi olduğu görülmektedir. Yine puanlar arasında ciddi farklılıklar bulunmaktadır. Ayrıca II. öğretim olduğu için, normal öğretime göre puanlarda düşüşler vardır.

Tablo 5: Gazetecilik Bölümü taban puanları (II. Ö.) (2016-2017)(<http://gazetecilik-bolumu.taban-puanlari.com/>)

Üniversite	Bölüm (II. Öğretim)	En Küçük Puan
Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	331,540
Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	321,969
Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	302,243
Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	291,677

Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	286,911
Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	285,991
Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	284,520
Cumhuriyet Üniversitesi İletişim Fakültesi	Gazetecilik Bölümü	283,082

Gazetecilik Bölümü 1. sınıf teorik zorunlu dersler

Aşağıda Gazetecilik Bölümlerinin 1. sınıf haftalık ders programlarına göre verilen dersler gösterilmiştir. Ancak 1. sınıflarda verilen ‘Hukukun Temel Kavramları, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Türk Dili ve İngilizce’ dersleri her fakültede zorunlu olarak verildiği için yazılmamıştır. Bunun dışındaki bütün teorik dersler verilen üniversite sayısı ile birlikte tabloda verilmiştir.

Tablo incelendiğinde, kapsama alınan bütün fakültelerde ‘Temel Gazetecilik’ ve ‘İletişime Giriş’ derslerinin verildiği görülmektedir. Ayrıca yine çoğu fakültede ‘Siyaset, İletişim Tarihi ve Ekonomi’ derslerinin yer aldığı belirlenmiştir. Gazetecilik Bölümü öğrencilerinin kültürel ve entelektüel bilgilere de sahip olmaları açısından bu dersler son derece önem arz etmektedir. Fakültelerde en az verilen dersler ise, ‘Yazılı Anlatım, Sözlü Anlatım ve Dünya Medya Tarihi’ dersleridir.

Tablo 6: Gazetecilik Bölümü 1. sınıf teorik zorunlu dersler

Dersin Adı	Verilen Üniversite Sayısı
Temel Gazetecilik (Gazeteciliğe Giriş)	20
İletişime Giriş	20
Siyaset	17
İletişim Tarihi	14
Sosyoloji	14
Ekonomi	12
Siyasi Düşünceler Tarihi	11
Psikoloji	7
İletişim Teknolojileri	6
İktisada Giriş	5
Uygarlık Tarihi	5
Üniversite Yaşamına Uyum	4
Görsel Kültür	2
Türkiye'nin Ekonomi Politikası	2
Yazılı Anlatım	1
Sözlü Anlatım	1
Dünya Medya Tarihi	1

Gazetecilik Bölümü 1. sınıf uygulamalı zorunlu dersler

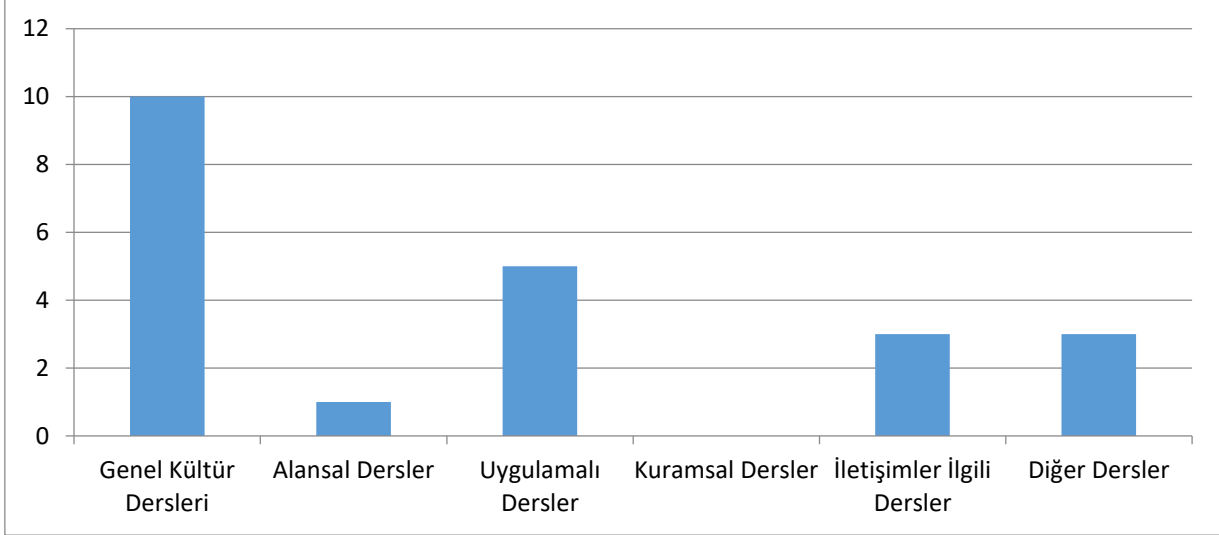
Gazetecilik Bölümü uygulamalı zorunlu derslerden ‘Haber Toplama ve Yazma Teknikleri ve Fotoğrafçılık’ dersleri kapsama alınan 20 üniversitede de verilmektedir. Bunun dışında yine ‘Temel Bilgi Teknolojileri’ dersi 18 üniversitede verilirken, ‘Davranış Bilimleri’ 5, ‘Ofis Uygulamaları’ ise, 2 üniversitede ders kapsamına alındığı görülmektedir. Gazetecilik Bölümlerinde uygulamalı dersler, mesleğin öğrenilmesi açısından önem arz etmektedir. Ancak 1. sınıflarda uygulamalı ders sayısı, öğrencilerin başlangıçta zorlanmaması ve teorik derslerin diğer sınıflara göre yoğun olarak verilmesinden dolayı sınırlı tutulmuştur.

Tablo 7: Gazetecilik Bölümü 1.sınıf uygulamalı zorunlu dersler

Dersin Adı	Verilen Üniversite Sayısı
Haber Toplama ve Yazma Teknikleri	20
Fotoğrafçılık	20
Temel Bilgi Teknolojileri	18
Davranış Bilimleri	5
Ofis Uygulamaları	2

Gazetecilik Bölümü 1. sınıf derslerin yoğunluğu

Gazetecilik Bölümü 1. sınıf ders yoğunluğuna bakıldığında; ‘genel kültür derslerinin’ daha fazla olduğu, ‘kuramsal derslerinse’ ders programlarında hiç yer olmadığı görülmektedir. Yine ‘alsansal dersler, iletişimle ilgili dersler ve diğer derslerin’ azınlıkta olduğu, ‘uygulamalı derslerin’ ise, diğerlerine göre daha fazla olduğu görülür.

Şekil 1: Gazetecilik Bölümü 1. sınıf derslerin yoğunluğu

Gazetecilik Bölümü 2. sınıf teorik zorunlu dersler

Tablo 8 incelendiğinde, 2. sınıf teorik zorunlu derslerin çok çeşitli olduğu belirlenmekle beraber, ‘İletişim Kuramları’ dersinin 20 üniversitede de zorunlu olarak okutulduğu görülmektedir. Bunun dışında yine ‘Basın Tarihi, İletişim Hukuku ve İletişim Sosyolojisi’ gibi dersler çoğu fakültede yer almaktayken, ‘Siyasal İletişim, İletişim Araştırmaları ve Medya Ekolojisi’ dersleri sayıca az fakültede bulunmaktadır.

Tablo 8: Gazetecilik Bölümü 2. sınıf teorik zorunlu dersler

Dersin Adı	Verilen Üniversite Sayısı
İletişim Kuramları	20
Basın Tarihi	18
İletişim Hukuku	16
İletişim Sosyolojisi	12
Medya Okuryazarlığı	11
Türkiye’nin Siyasal Yapısı	11
Sosyal Psikoloji	10
Türkiye’nin Toplumsal Yapısı	10
İletişimde Araştırma Yöntemleri	10
Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	9
Gazete Yazı Türleri	7
Kamuoyu ve Medya	6
Siyasal İletişim	5
İletişim Araştırmaları	3
Medya Ekolojisi	2

Gazetecilik Bölümü 2. sınıf uygulamalı zorunlu dersler

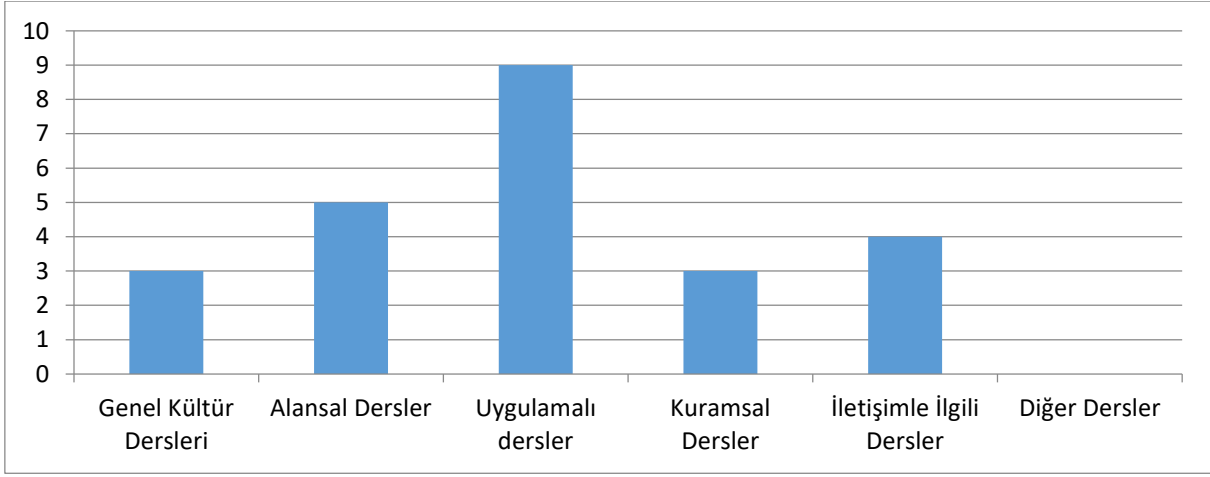
2. sınıfa geçildiğinde uygulamalı derslerin sayıca arttığı ve çeşitlendiği görülmektedir. Bu sınıfta mesleğin öğrenilmesine yönelik olarak ‘Basın Fotoğrafçılığı ve Sayfa Tasarımı’ dersleri incelemeye alınan birçok üniversitede okutulmaktadır. Bunlardan başka ‘Etkili İletişim Teknikleri ve Ajans Haberciliği’ dersleri de diğerlerine göre daha fazla üniversitede verilmektedir.

Tablo 9: Gazetecilik Bölümü 2. sınıf uygulamalı zorunlu dersler

Dersin Adı	Verilen Üniversite Sayısı
Basın Fotoğrafçılığı	14
Sayfa Tasarımı	13
Etkili İletişim Teknikleri (Diksiyon)	8
Ajans Haberciliği	7
Medya Çözümlenmeleri (Analizi)	6
Veri Toplama Teknikleri	5
Metin Analizi (Çözümlemesi)	5
Kaynağa Erişim ve Akademik Yazım	3
Osmanlıca	2

Gazetecilik Bölümü 2. sınıf derslerin yoğunluğu

Gazetecilik Bölümü'nün ders programlarında 2. sınıflarda en yoğun ders alanı 'uygulamalı dersler' olarak belirlenmiştir. Sonrasında yine 'alansal dersler' ve 'iletişimle ilgili dersler' diğerlerine göre ders programlarında daha fazla yer almaktadır. 'Genel kültür ve kuramsal dersler' ise, aşağıdaki şekilde görüldüğü gibi azınlıktadır.

Şekil 2: Gazetecilik Bölümü 2. sınıf derslerin yoğunluğu

Gazetecilik Bölümü 3. sınıf teorik zorunlu dersler

Tablo 10'a göre, 'İletişim Etiği' dersinin inceleme kapsamına alınan her üniversitede verildiği görülürken, yine 'Uluslararası İletişim, Yerel Gazetecilik ve Radyo TV Haberciliği' gibi derslerin de birçok üniversitenin ders programlarında yer aldığı belirlenmiştir. 'Medya ve İdeoloji, Haber ve Söylem, Protokol Bilgisi ve Risk Toplumunda Gazetecilik' gibi derslerle sayıca daha az üniversite ders müfredatında bulunduğu görülmektedir.

Tablo 10: Gazetecilik Bölümü 3. sınıf teorik zorunlu dersler

Dersin Adı	Verilen Üniversite Sayısı
İletişim Etiği (Medya etiği)	20
Uluslararası İletişim	17
Yerel Gazetecilik	13
Radyo TV Haberciliği	12
Yeni Medya	10
Basın İşletmeciliği	10
Anayasa Hukuku	10
Medyanın Güncel Sorunları	10
Uzmanlaşmış Gazetecilik	8
Siyasal İletişim	8
Toplumsal Cinsiyet ve Medya	6
Kamuoyu Araştırmaları	5
Popüler Kültür Medya	4

Medya ve İdeoloji	2
Haber ve Söylem	2
Protokol Bilgisi	2
Risk Toplumunda Gazetecilik	1

Gazetecilik Bölümü 3. sınıf uygulamalı zorunlu dersler

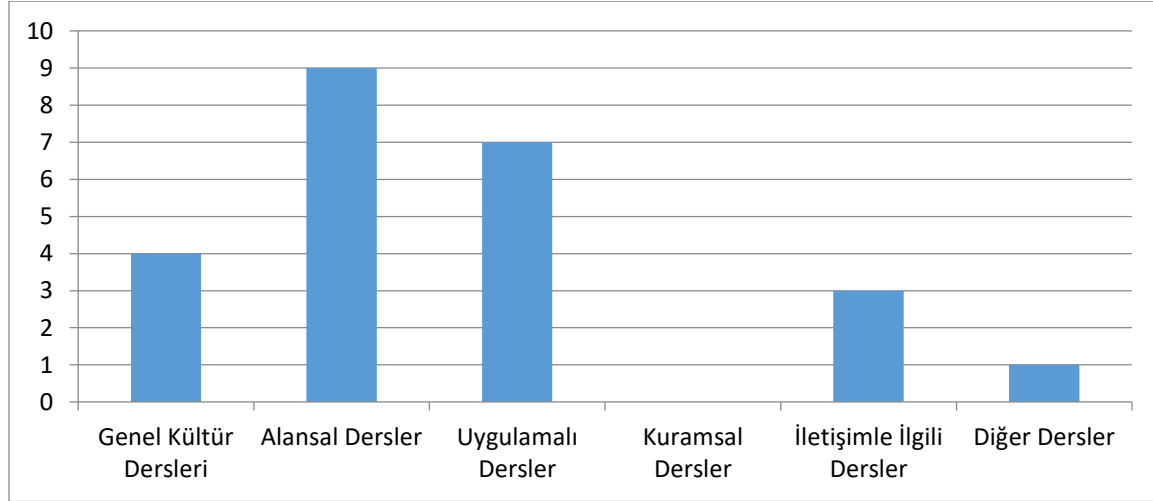
3. sınıf uygulamalı zorunlu dersler incelendiğinde, ‘Gazete Yayımlama Teknikleri’ dersinin ele alınan üniversitelerin büyük bir çoğunluğunda okutulduğu görülmektedir. Ayrıca ‘Araştırmacı Gazetecilik, Röportaj Teknikleri ve Haber Analizi ve Editörlüğü’ gibi mesleğin mutfağı diyebileceğimiz dersler de inceleme kapsamındaki üniversitelerin sayıca yarısı kadarında verilmektedir. Ancak gazeteciliği usta çırak ilişkisi gibi gidip yerinde uygulamalı olarak öğreten ders olan ‘Staj’ sadece 6 üniversitede zorunlu tutulmuştur.

Tablo 11: Gazetecilik Bölümü 3. sınıf uygulamalı zorunlu dersler

Dersin Adı	Verilen Üniversite Sayısı
Gazete Yayımlama Teknikleri (Uygulamalı Gazetecilik)	18
Araştırmacı Gazetecilik	10
Röportaj Teknikleri	10
Haber Analizi ve Editörlüğü	9
Masaüstü Yayıncılık	7
Staj	6
Medya Yönetimi ve Organizasyonu	2

Gazetecilik Bölümü 3. sınıf derslerin yoğunluğu

3. sınıfların ders programlarında ‘alansal ve uygulamalı dersler’ diğer ders kategorilerine göre fazla tutulmuştur. Sonrasında ‘genel kültür derslerinin’ de gözle görülür ölçüde diğerlerine göre fazla olduğu görülmektedir. Diğer kategoriler ise, Şekil 3’te görüldüğü gibi sınırlı tutulmuştur.

Şekil 3: Gazetecilik Bölümü 3. sınıf derslerin yoğunluğu

Gazetecilik Bölümü 4. sınıf teorik zorunlu dersler

4. sınıfa gelindiğinde ders sayısının azaldığı görülmektedir. Tablo 12’ye göre, teknolojinin gelişmesiyle birlikte Gazetecilik Bölümü ders müfredatlarında yer almaya başlayan ‘İnternet Gazeteciliği’ dersi ele alınan üniversitelerden 13 tanesinde verilmektedir. Geride kalan ‘Küreselleşme ve Medya’ 9, ‘Haber Kuramları’ 6 ve ‘Haber Sosyolojisi’ ise 5 üniversitede okutulmaktadır. Ayrıca ‘Göstergebilim, Medya Pedagojisi, Medya ve Özdenetim ve Medya Ekonomisi’ dersleri sayıca az da olsa üniversitelerde ders kapsamında yer almaktadır.

Tablo 12: Gazetecilik Bölümü 4. sınıf teorik zorunlu dersler

Dersin Adı	Verilen Üniversite Sayısı
İnternet Gazeteciliği	13
Küreselleşme ve Medya	9
Haber Kuramları	6
Haber Sosyolojisi	5
Göstergebilim	4
Medya Pedagojisi	3
Medya ve Özdenetim	2
Medya Ekonomisi	1

Gazetecilik Bölümü 4. sınıf uygulamalı zorunlu dersler

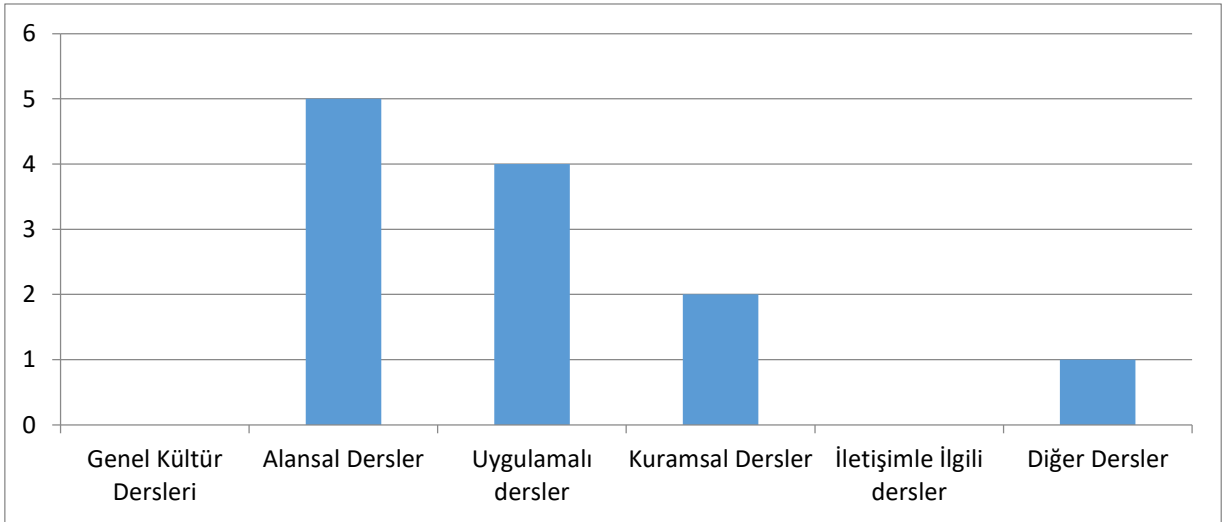
Son olarak Gazetecilik Bölümü'nün 4. sınıf uygulamalı zorunlu derslerine bakıldığında; ilk sırayı 15 üniversiteyle 'Dergi Yayıncılığı' alırken, ikinci sırada 13 üniversiteyle 'Mezuniyet Projesi' dersi görülmektedir. 'Web Tasarımı ve Basın Hukuku ve Örnek Olay Çözümlenmeleri' dersleri ise sayıca daha az ders müfredatında zorunlu olarak okutulmaktadır.

Tablo 13: Gazetecilik Bölümü 4.sınıf uygulamalı zorunlu dersler

Dersin Adı	Verilen Üniversite Sayısı
Dergi Yayıncılığı	15
Mezuniyet Projesi	13
Web Tasarımı	8
Basın Hukuku ve Örnek Olay Çözümlenmeleri	1

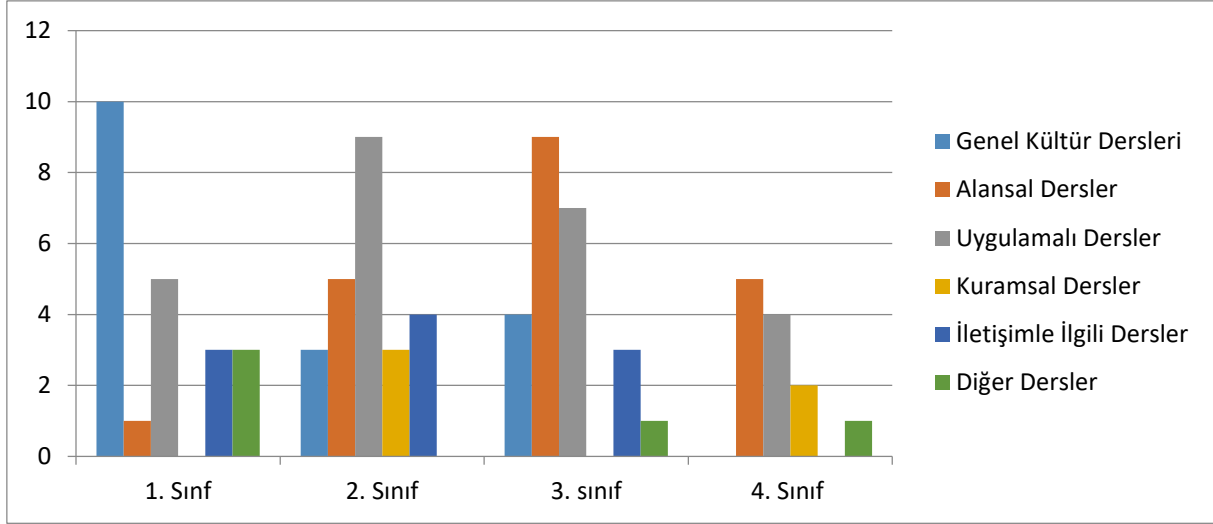
Gazetecilik Bölümü 4. sınıf derslerin yoğunluğu

Aşağıdaki grafiğe bakıldığında; 'genel kültür derslerinin ve iletişimle ilgili derslerin' 4. sınıfların ders kapsamına alınmadığı görülmektedir. Diğer taraftan, 'alansal ve uygulamalı dersler' ağırlıklı olarak ders müfredatlarında yer almaktadır. 'Kuramsal dersler ve diğer derslerse' az da olsa ders programlarında olduğu belirlenmiştir.

Şekil 4: Gazetecilik Bölümü 4. sınıf derslerin yoğunluğu

Gazetecilik Bölümü derslerinin yıllara göre yoğunluğu

Şekil 5'te Gazetecilik Bölümü derslerinin yıllara göre ders yoğunluğu verilmiştir. Şekilden de görüldüğü gibi; 1. sınıflarda ağırlıklı olarak 'genel kültür derslerinin' yer aldığı belirlenmiştir. 2. ve 3. sınıflarda ise, yine ağırlıklı olarak 'uygulamalı ve alansal derslerin' yer aldığı, ancak diğer derslerin sınırlı tutulduğu görülmüştür. 4. sınıfa gelindiğinde ise, bütün kategorilerdeki ders sayısının azaldığı fark edilmektedir.

Şekil 5: Gazetecilik Bölümü derslerinin yıllara ders göre yoğunluğu

Derinlemesine Görüşmeler

Çalışmada ayrıca, niteliksel araştırma yöntemlerinden görüşmeye dayalı tüme varım analizi yapılmıştır.

Niteliksel bulgular üç farklı veri toplama şekline sahiptir:

- Derinlemesine görüşme,
- Açık uçlu mülakatlar,
- Yazılı dokümanlardır.

Görüşmeler, kişilerin deneyimleri, fikirleri, duyguları ve bilgileri ile ilgili doğrudan alıntılar yapılmasını sağlar (Patton, 2014: 5).

Niteliksel yöntemle tasarlanmış araştırmalarda ele alınan konu hakkında derin bir kavrayışa ulaşma çabası bulunmaktadır. Bu yönüyle araştırmacı, bir keşif yapar gibi hareket ederek, doğaçlama ya da önceden hazırlanmış sorularla gerçekliğin izini sürer ve bu şekilde karşıdaki kişinin konuya ilişkin öznel bakış açısını öğrenmeye çalışır (Karataş, 2015: 63).

Buna göre; önceden hazırlanmış sorularla oluşturulan görüşmeler, tam-yapılandırılmış görüşmeler olarak adlandırılır. Bu çalışmanın görüşme soruları şu şekildedir:

-Türkiye’de üniversite düzeyinde verilen gazetecilik eğitimini nasıl değerlendirirsiniz? Size göre Türkiye’de gazetecilik eğitimiyle ilgili en temel sorunlar nelerdir?

-Bölümünüzde okutulan derslerin ağırlıkları ne şekildedir (alan dersleri – alan dışı dersler; kuramsal dersler – uygulamalı dersler gibi)?Bölümünüzde ders programları hangi sıklıkta revize edilmektedir ve revize edilirken hangi kriterlerle hareket edilmektedir?

-Gazetecilik mezunlarının yüksek işsizlik oranlarına sahip olmasında, diğer sorun ve etmenlerin yanı sıra gazetecilik bölümlerinin eğitim kalitesi ve yeterliliklerinin de belirli bir oranda etkisi olduğu düşünülebilir mi?

-Size göre Türkiye’de gazetecilik eğitiminin tek tek fakülteler bazında değil; daha büyük ölçekte (YÖK-İletişim fakülteleri-sektör gibi) değerlendirilip radikal değişiklikler yapılması gerekliliği var mıdır?

-Türkiye’de gazetecilik eğitiminin kalitesinin artırılmasıyla ilgili önerileriniz nelerdir?

Çalışmada görüşmeler, bütün devlet üniversitelerindeki faal olarak eğitim veren İletişim Fakültelerinin gazetecilik bölüm başkanlarına mail yoluyla soru formu yollanarak gerçekleştirilmiştir. 20 adet bölüm başkanından 6'sı geri dönüş yaparak sorulara cevap vermiştir. Tam yapılandırılmış derinlemesine görüşme soru formuna cevaplarını ileten bölüm başkanı öğretim üyeleri şunlardır: Prof. Dr. Hüseyin Köse (Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi), Prof. Dr. Mustafa Şeker (Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi), Doç. Dr. Selami Özsoy (Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi), Yrd. Doç. Dr. Dilara Nergishan Koçer (Cumhuriyet Üniversitesi İletişim Fakültesi), Yrd. Doç. Dr. Emre Ş. Aslan (Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi), Yrd. Doç. Dr. Özgehan Özkan (Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi).

Görüşmelerden elde edilen bulgular, soru cümlelerinden hareketle alt başlıklar halinde incelemeye alınmıştır:

-Türkiye’de üniversite düzeyinde verilen gazetecilik eğitiminin değerlendirilmesi ve gazetecilik eğitimiyle ilgili en temel sorunlar

Yapılan görüşmelere göre, Türkiye’deki gazetecilik eğitimin temel sorunları çeşitlidir. Prof. Dr. Mustafa Şeker ve Yrd. Doç. Dr. Emre Ş. Aslan, istihdam sorununu ön plana çıkartarak, öğrencilerin mezun olduktan sonra iş bulamama kaygısına bağlı olarak düşük motivasyonla bölüme geldiğine dikkat çekmiştir. Prof. Dr. Mustafa Şeker, motivasyonu ve altyapısı yeterli olmayan öğrencilerle yürütülen bir eğitimin söz konusu olduğunu söylemiştir. Ayrıca işverenlerin, işe alımlarda gazetecilik eğitimi almış kişilerin yerine, alaylıların daha çok tercih edilmesinin yanlış olduğunu da dile getirmişlerdir. Aynı sorunun dersi yürüten öğretim elemanını da etkilediği aktarılmıştır.

Belirtilen bir diğer nokta; dijital teknolojileri yetkin biçimde kullanan sıradan vatandaşların gazetecilik eğitimini geçersiz kıldığı görüşüdür. Prof. Dr. Hüseyin Köse, günümüzün genç gazeteci adayının, kendisine verilen klasik, teorik ve pratik eğitimle yetinemeyeceğini belirtmiştir. Gazeteci adayının artık kendi haberinin hem editörü, hem fotoğrafçısı, hem kameranı, hem sayfa tasarımcısı, hem kurgucusu olmasının gerektiği ve bu noktada klasik gazetecilik eğitiminin yeterli olamayacağı vurgulanmaktadır.

Değinen bir diğer sorun; sektörün gazetecilik mesleğini yapanlar için gazetecilik bölümü mezunu şartı aramaması olarak ortaya konmuştur.

Diğer yandan bölüm başkanlarının öne sürdüğü bir başka sorun, teorik derslerin daha yoğun olması ve uygulama derslerinin sınırlı olmasıdır. Yrd. Doç. Dr. Özgehan Özkan: “Kendi öğrencilerimiz arasında yaptığımız anketlerde de çıkan sonuç, eğitimin büyük bölümünün teorik, sınırlı bir bölümünün uygulama olmasıdır. Ders programlarının sahadaki meslek profesyonellerinden alınacak destekle zenginleştirilmesi, yeni medya teknolojilerinin kullanımına ilişkin eğitim yüzdesinin artırılması yararlı görünmektedir.” demiştir.

Diğer yandan asıl sorunun gazetecilik öğrencilerinin sahip olmaları gereken kültürel ve toplum bilimsel donanımına yeterince sahip olmadıkları yönünde görüşler mevcutken, gazeteciliğin sadece bir uygulama ve teknik bilgi gerektiren bir iş olmadığı yönünde görüş bildiren öğretim üyeleri de bulunmaktadır.

Doç. Dr. Selami Özsoy, iletişim fakültelerinin mesleki eğitim veren yüksekokul veya meslek yüksekokulu gibi algılanmaması gerektiğini belirterek, fakültelerde öğrenciye akademik nosyon kazandırıldığını belirtmiştir. Özsoy, gazetecilik eğitiminde gördüğü sorunları, sektörden kaynaklanan sorunlar, öğretim elemanlarının yeterliliklerindeki sınırlılıklar, öğrencilerdeki yetersizlikler, kaynak sorunları ve pratikle kuramsal arasındaki tartışmalar şeklinde başlıklar halinde sıralamıştır.

Bölüm başkanlarına göre bir başka sorun ise bölüme gelen öğrencilerin, düşük puanlarla bile gelebildikleri için nitelikli olmadıklarıdır. Yrd. Doç. Dr. Nergishan Koçer en temel sorunun öğrencilerin Türkçeyi dahi doğru okuyup yazamamaları, okuduklarını anlayamadıkları olarak değerlendirmiştir.

-Bölümde okutulan derslerin ağırlıkları ve hangi sıklıkta, hangi kriterlere göre revize edildiği

Genel olarak bölüm başkanlarının verdiği cevaplara göre, gazetecilik ders programlarındaki alan ve alan dışı derslerin dengeli bir şekilde dağılım gösterdiği ve uygulama derslerinin diğer derslere oranla daha sınırlı olduğu söylenebilir.

Bu konuda Yrd. Doç. Dr. Dilara N. Koçer uygulamalı derslerin diğer derslere oranla % 20'sini oluşturduğunu söylerken, Doç. Dr. Selami Özsoy ise uygulamalı derslerin genel olarak programın 3'te 1'ini oluşturduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Prof. Dr. Mustafa Şeker, programdaki derslerin ağırlığının kuramsal kısımda olduğunu ancak, fakülteadaki diğer bölümler olan radyo sinema televizyon ve halkla ilişkiler bölümlerinden de alınan farklı derslerle gazetecilik eğitiminin beslendiğini dile getirmiştir. Prof. Dr. Hüseyin Köse ise, ilk iki yıl teorik dersler daha ağırlıklı olmakla birlikte, 3. yıldan itibaren mesleki ve uygulama derslerinin daha ağırlıklı hale geldiğini söylemiştir. Bir başka görüşünü aldığımız bölüm başkanı olan Yrd. Doç. Dr. Özgehan Özkan da yine teorik derslerin ders programında daha yoğun olarak yer aldığını söylemiştir ve derslerin gelişen iletişim teknolojilerine, yeni medyanın ortaya çıkardığı yeni gazetecilik dinamiklerine göre güncellendiğini ifade etmiştir.

-Gazetecilik mezunlarının yüksek işsizlik oranlarına sahip olması sorunu

Genellikle bu konuda bölüm başkanları, alaylıların mesleği fazlasıyla işgal ettiğini ve işverenlerin de bölüm mezunu yerine sahada çalışan kişileri işe almayı tercih ettiğini söylemektedir.

Bu soruda Prof. Dr. Hüseyin Köse, bölümden mezun olan öğrencinin yabancı dil bilgisinin sınırlı olması, uygulama alanındaki yetersizlikler, öğrencinin kendisini eğitim hayatı boyunca yeterince eğitememiş olması gibi sebeplerden ötürü sektör tarafından tercih edilmediğini söylemiştir.

Doç. Dr. Selami Özsoy ise, böyle bir sorunun var olduğunun net olarak söylenemeyeceği, ancak diğer bölümlerle kıyaslama yapıldıktan sonra böyle bir kanıya varılabileceğini dile getirerek gazetecilik mezunlarının sadece bu alanda istihdam edilmediğine, farklı alanlarda da çalışabildiklerine vurgu yapmıştır.

Prof. Dr. Mustafa Şeker'e göre bu sorun karşılıklıdır. Sektörde iş arzı yeterli olmadığı için yetenekli öğrenciler, gazetecilik bölümlerinin tercih etmemekte, okumak zorunda olanlar düşük motivasyonla sadece diploma için okumakta; bunun sonucunda sektörün ihtiyacını karşılayacak nitelikli mezunlar az sayıda kalmaktadır. Ancak Şeker'e göre; diğer yandan az sayıdaki nitelikli mezunlar da sektörde beklentileriyle uyumlu iş olanakları bulamamaktadırlar.

Yine de, bölüm başkanlarının genel olarak görüşüne göre, hem sahada çalışmış, hem de derslerle bilgisini zenginleştirmiş ve de yabancı dil bilgisine sahip mezunların, gazetecilik mesleğinde iyi yerlere gelebildiği bir gerçektir.

-Türkiye'de gazetecilik eğitimiyle ilgili büyük ölçekli değişikliklerin yapılmasının gerekliliği

Bölüm başkanlarının çoğu, gazetecilik eğitimiyle ilgili değişikliklerin yapılması gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca fakültelerin verdikleri eğitimi, sektörün beklentilerini de dikkate alarak güncellemek ve yenilemek zorunda oldukları görüşündedirler.

Yrd. Doç. Dr. Emre Ş. Aslan bu konuda şöyle cevap vermiştir: “Kesinlikle düşünüyorum. Daha fazla sektör odaklı olmalı eğitim. Hatta öğrencinin eğitiminin önemli bir dönemini sektörde çalışarak tamamlaması sağlanmalıdır. Üniversitelerin uygulama gazeteleri bu noktada yetersiz kalmaktadır.” şeklinde konuşmuştur.

Yrd. Doç. Dr. Özgehan Özkan ise, radikal bir değişikliğe gidilmeden önce bir ön araştırma yapılmasının gerektiği, teorik derslerin ne kadarının gerekli olduğu ve bölümde okuyan ve mezun olmuş öğrencilerle görüşüldükten sonra böyle bir değişikliğin yapılmasının uygun olacağını dile getirmiştir.

Diğer yandan, Doç. Dr. Selami Özsoy ve Prof. Dr. Mustafa Şeker bu konuda işveren ve istihdam sorununa odaklanmışlardır. Özsoy, Basın İlan Kurumu ve Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü gibi kurumların, İletişim Fakültesi mezunlarına işe alımlarda öncelik vermesiyle ve sarı basın kartının sadece bölüm mezunlarına verilmesinin sağlanmasıyla, istihdam sorunlarına bir şekilde çözüm bulunabileceğini düşünmektedir. Şeker ise, fakültele alınan öğrenci sayısının fazla oluşuyla birlikte, mezun sayısının da fazla olmasına ve buna bağlı olarak da istihdam sorununun daha da büyüdüğüne dikkat çekerken, bu yönde bir güncelleme yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

- Türkiye’de gazetecilik eğitiminin kalitesinin artırılmasıyla ilgili öneriler

Bölüm başkanlarının Gazetecilik Bölümü’nün eğitiminin kalitesinin artırılması için buldukları öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Bölüme alınan öğrenci sayısı ihtiyaca göre düzenlenmeli,
- İletişim fakülteleri ders müfredatları çağdaş dünyanın ve sektörün beklentileriyle uyumlu hale getirilmeli,
- Öğrenciler istihdam ve piyasa koşullarını gördükten sonra eğitime başlamalı,
- Bölüm için açılan kontenjan sayısı azaltılmalı,
- Mümkünse özel yetenekle öğrenci alınmalı ve mutlaka bölüm öncesi hazırlık okutulmalı, hatta % 30 İngilizce eğitim veren fakülteler olmalı,
- Gazetecilik öğrencisi, araştırarak, sahada çalışarak, bilgi birikimi yaparak, öncelikle kendi kendini yetiştirmeli,
- Bölümde eğitim veren öğretim elemanlarının nitelikleri yükseltilmeli,
- TRT, Basın İlan Kurumu gibi kurum ve kuruluşlarda gazetecilik mezununun istihdamı sağlanmalı,
- Öğrencilerin her gün dergi ve gazete takibi yapması gerektiği ve kendine örnek aldığı gazetecilerin olmasının öğrenci açısından faydalı olabileceğini söylemiştir.
- Öğrenciler en az bir yabancı dili iyi bir şekilde öğrenmelidir.

Sonuç ve Öneriler

Medyanın toplumsal işlevleri göz önünde bulundurulduğunda gazetelerin ve gazetecilerin bir ülke için ne kadar önemli olduğu ortadadır. Bu nedenle medya çalışanlarının yetiştirilmesinde önemli rolü olan İletişim Fakülteleri’nde eğitim verilirken birçok noktaya dikkat edilmelidir. Kuşkusuz bir gazeteci için iletişim fakültesi mezunu olma şartı yoktur, ancak iletişim fakültelerinin iyi gazeteciler yetiştirme sorumluluğu ve zorunluluğu vardır.

Çalışma gazetecilik eğitimi açısından Türk üniversitelerinin bugünkü durumunu belgelemiştir. Kuşkusuz, gerek seçmeli derslerin tamamının incelenmesi, gerek fakültelerdeki öğretim üye ve elemanlarının sayı ve eğitim geçmişlerinin incelenmesiyle araştırma daha da

genişletilebilir. Bu bağlamda yapılacak yeni çalışmalara da ışık tutma amacındadır. Türkiye'deki iletişim eğitimleri içinde Gazetecilik Bölümlerinin teorik-uygulama ağırlığı bakımından ders yoğunluğunu inceleyen bu çalışmanın sonuçları şu şekilde sıralanabilir:

-Ülkemizdeki devlet üniversitelerinin 35'inde Gazetecilik Bölümü bulunmaktadır.

-Faal olarak öğrenci alımı yapan Gazetecilik Bölümlerinin sayısı ise 20'dir ve bunlar içinde yalnızca Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'nde bölümün adı Basın Yayın Bölümüdür.

-Araştırmada 2. öğretimi olan İletişim Fakülteleri de inceleme kapsamına alınmıştır ve 9 üniversitede gazetecilik bölümünde 2. Öğretim eğitimi verildiği görülmüştür.

-Diğer yandan araştırma kapsamında 2016-2017 yılına ait Gazetecilik Bölümü taban puanlarına bakılmıştır. Büyük şehirlerde kurulmuş köklü üniversitelerde (Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü) puan durumu yüksektir (398, 802 puan), üstelik bu yükseklik, sıralamaya göre en düşük puana (295,552 puan) sahip olan üniversiteye (Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü) göre 100 puandan daha fazladır.

-2. öğretim için öğrenci alımı yapan üniversitelerin puan durumuna bakıldığında ise, 331,540 puanla Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü sıralamada en yüksek puana sahipken, 283,082 puanla Cumhuriyet Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü en düşük puanla alım yapmaktadır.

-Gazetecilik eğitimi boyunca verilen dersler, üniversiteler arasında farklılık göstermektedir. Buna göre 1. sınıflarda teorik derslerin daha yoğunlukta olduğu görülmektedir ve 'Siyaset, Sosyoloji, Psikoloji, Ekonomi' gibi derslerle de öğrencilere katkı yapmak amaçlanmıştır. Zira gazetecilik mesleği tüm alanlarla iç içedir. 1. sınıflarda uygulamalı derslere azınlıktadır.

-2. sınıfa gelindiğinde, 'İletişim Kuramları, İletişim Hukuku, İletişim Sosyolojisi ve Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri' gibi derslerle öğrencilere kuram ve yöntem bilgisi verilmesi amaçlanmıştır. Diğer taraftan 'Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Türkiye'nin Siyasal Yapısı ve Kamuoyu ve Medya' gibi derslerle ülkemizin siyasi ve sosyal yapısına ait bilgileri aşılamaya yönelik dersler ağırlıkta tutulmaya çalışılmıştır. Uygulamalı derslerinse yine teorik derslere göre daha az olduğu görülmektedir.

-3. sınıf derslerinde teorik derslerin çok fazla sayıda ve çok çeşitli olduğu; uygulamalı derslerinse sayıca daha az yer kapladığı görülmektedir. Ancak bu sınıftaki uygulamalı dersler, daha çok gazetecilik mesleğine hazırlayıcı ders ağırlığında olan bir dağılım göstermektedir.

-Son sınıfta ders sayısının diğer sınıflara göre azaldığı görülmekle birlikte; 'Haber Kuramları ve Haber Sosyolojisi' gibi haberciliğin kuramsal arka planına yönelik derslerin ve 'Medya Pedagojisi, Medya ve Özdenetim ve Medya Ekonomisi' gibi medya ile ilişkilendirilmiş derslerin varlığı dikkat çekmektedir. Uygulamalı derslerde ise, öğrencilerin bir uygulama projesi ya da bir tez ortaya koyabilmeleri açısından önem arz eden 'Mezuniyet Projesi' dersi sadece 13 üniversitede bulunmaktadır.

-Araştırma kapsamında, her 4 sınıfın da ayrı ayrı belirli kategorilere ayrılarak grafiklerle ders yoğunlukları incelenmiştir. Yine sonrasında 4 sınıfın da ders yoğunluklarının farkını görebilmek için, bütün sınıfların bir arada yer aldığı başka bir grafik araştırmada ele alınmıştır. Buna göre, 1. sınıflarda ağırlıklı olarak 'genel kültür derslerinin' işlendiği belirlenmiştir. 2. ve 3. sınıflarda ise, yine yoğun olarak 'uygulamalı ve alansal derslerin' yer aldığı, ancak diğer derslerin sınırlı sayıda tutulduğu görülmüştür. 4. sınıfa gelindiğinde ise, bütün kategorilerdeki ders sayısının azaldığı görülmektedir.

-Son olarak çalışmanın geliştirilmesi amacıyla gazetecilik bölüm başkanlarıyla derinlemesine görüşme yapılmıştır. Genel olarak bölüm başkanlarından gazetecilik eğitiminin sorunları, bölümde okutulan derslerin teorik-uygulama yoğunlukları ve güncellenme sıklıkları, istihdam sorunları, gazetecilik eğitiminde köklü değişikliklerin yapılmasının gerekliliği ve bölüm başkanlarının bölümle ilgili önerileri hakkında bilgi alınmıştır.

-Bölüm başkanlarıyla yapılan görüşmelerden alınan sonuca göre; gazetecilik eğitimiyle ilgili sorunların çok çeşitli olduğu ve bu sorunların hem öğrenciden, hem öğretim üyelerinden, hem de sektörden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bu konuda bölüm başkanlarının önerileri ise, işverenlerin, TRT, Basın Yayın Enformasyon Kurumu, Basın İlan Kurumu gibi kurumların işe alımlarda bölüm öğrencilerine öncelik vermesi, teorik ve uygulama derslerinin ağırlığının yeterince araştırılıp dengeleme yapılması gerektiği, bölüme alınan öğrenci sayısının azaltılmasının gerekliliği, öğrencilerin özellikle yabancı dil bilgisi konusunda kendisini yetiştirmesi gerektiği yönündedir. Ayrıca öğrenci bir taraftan fakültede derslerine yoğunlaşırken, bir taraftan da sektörde uygulama konusunda kendini zenginleştirebilir.

Araştırma kapsamındaki bütün üniversitelere bakıldığında; zorunlu dersler bağlamında genel olarak uygulamalı derslerin azınlıkta olduğu, teorik derslerinse, çok çeşitli ve sayıca fazla olduğu görülmektedir. Bu durumda öğrencilerin kuramsal alt yapılarının zorunlu derslerle güçlendirilmek istendiği, uygulamalı derslerin ise öğrencinin ilgi alanına göre daha ziyade seçimsel olarak yapılandırıldığı düşünülmektedir.

İletişim Fakülteleri öğrencilere akademik açıdan gereken dersleri okuturken, aynı zamanda mesleğe hazırlayıcı derslerle de onları yetiştirmelidir. Ancak üniversiteler, sektörün ihtiyaçlarını karşılamak ve onların istek ve beklentilerine göre öğrencileri eğitmek ve programlarını sadece bu doğrultuda hazırlamak zorunda değildir.

Gazetecilik mesleği, pekâlâ sektörde çalışma deneyimiyle öğrenilebilir. Ancak sektörde öğrenilemeyecek ve öğretilemeyecek de pekçok şey vardır. İletişim fakültelerinin amacı; teorik altyapısı güçlü, uygulama becerisi yüksek, mesleki etik sorumluluğu üst düzeyde gazeteci adayları yetiştirmek olmalıdır.

Kaynakça

- Arık, B. (2007). *Türkiye’de Gazetecilik Eğitimi: Tespitler ve Açmazlar, Bir Sorun Olarak Gazetecilik İçinde*, (Ed) Bilal Arık ve Mustafa Şeker, Tablet Yayınları, Konya, s. 11-35.
- Çakın, Ö. ve Narmamatova T. (2015). Kırgızistan’da Gazetecilik Eğitimi Alan Öğrencilerin Beklentilerine Yönelik Alan Araştırması, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 4 Sayı 1, s. 13-37.
- Dağtaş, E. (2003). Gazetecilik Eğitiminde Kuram ve Uygulama İkilemi: Türkiye’deki İletişim Fakülteleri Üzerine Bir Araştırma, *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Dergisi*, Sayı 17, s. 143-200.
- Erimli, B. (2014). Gazetecilik Meslek İlkelerinin Uygulanmasını Engelleyen Unsurlar ve Çözüm Önerileri, *İnsan & İnsan*, Sayı 1, s. 23-34.
- Ezber, B. ve Sayar T. E. (2016). Türkiye’de Akademi Dışı Medya ve İletişim Eğitimi, *Marmara İletişim Dergisi*, Sayı: 26, s. 71-83.
- Gezgin, S. (2005). Türkiye’de Gazetecilik Eğitimi, 19. Alman-Türk Gazeteciler Semineri: Rekabet ve Medya, *Konrad Adenauer Vakfı*, 12-14 Mayıs.
- Kandemir, C. (2007.). Türkiye ve Almanya’da Gazetecilik Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Kalitesi ve Beklentilerine Yönelik Alan Araştırması, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 30, s. 97-112.
- Karataş Z. (2015), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, s. 62-80.

- Korkmaz, A. (2012).Gazetecilik Eğitimi Alan Öğrencilerin Gazetecilik Eğitimi ve Gazetecilik Mesleğine Bakışı, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı 16, s. 9-27.
- Laçiner, M. S. (2014).Türkiye’de Gazetecilik Eğitimi: Güncel Durum, Sorun Alanları ve Çözüm Önerileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Cilt:17 Sayı:2s. 87-104.
- Patton, Q. M. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri, (Ç) Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir, Ankara: Pegem Akademi.
- Terkan, B. ve Balcı Ş. (2007).*Gazetecilik Eğitiminin Aktörlerinden Biri Olan Üniversite Öğrencilerinin Gazetecilik Eğitimine İlişkin Düşünce ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma, Bir Sorun Olarak Gazetecilik İçinde* (Ed). Bilal Arık ve Mustafa Şeker, Tablet Yayınları, Konya, s. 37-69.
- Tokgöz, O. (2003).Türkiye’de İletişim Eğitimi: Elli Yıllık Bir Geçmişin Değerlendirmesi, *Kültür ve İletişim Dergisi*, Sayı 6(1), s. 9-32.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı-MEGEP (2008). *Gazetecilik Meslek Etiği*, Ankara.
- Yıldırım, B. (2006). Eleştirel Pedagoji Açısından Gazetecilik Eğitimi Yeniden Düşünmek, *İletişim Araştırmaları Dergisi*, Sayı 4 (1), s. 121-152.
- Yıldırım, B. (2009).*Gazetecilik Eğitimi: Değişim İhtiyacı ve Dönüşümler*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Yıldırım B. (2012). *Dünyada ve Türkiye’de Gazetecilik Eğitimi: Kısa Bir Kurumsallaşma Tarihi, Haberin Doğası Gazetecilikte İdealler ve Sorunlar İçinde* (Ed.). Ömer Özer, Literatürk Yayınları, Konya, s. 413-464.

İnternet Kaynakları

- <http://gazetecilik-bolumu.taban-puanlari.com/>,(Erişim Tarihi: 12 Mart 2017).Gazetecilik Bölümü Taban Puanları Sıralaması, *ÖSYM Gazetecilik Bölümü Taban Puanları ve Başarı Sıralamaları Tablosu 2016-2017*.
- <http://bianet.org/bianet/medya/139902-iletisim-egitiminin-hali>, (Erişim Tarihi: 16 Mart 2017).
- Arık, B. ve Bayram F. (26 Temmuz 2012).*İletişim Fakültelerine Bakış 1: İletişim Eğitiminin Hali*.
- <http://www.tuhid.org/yerli-iletisim-fakulteleri.html> , (Erişim Tarihi: 14 Mart 2017).TÜHİD (Türkiye Halkla İlişkiler Derneği), *İletişim Fakülteleri*.